Crizele şi biblioteca publică![1]

SERGIU GĂBUREAC
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Abstract

Crises and the Public Library

This paper deals with main issues that a public library has to face today. It brings up major problems that libraries come across in times of crises, such as: lack of financial resources, lack of specialized personnel, lack of proper space and lack of support from authorities. It is a thorough analysis of these problems, also of the role and importance of libraries in this society.

It emphasizes the fact that a public library is more then just a cultural center, in which people come to relax. For, the library has a clear cultural aspect, but the most important one is that of the formation and information of the people.

Keywords: *public libraries, crises, information, librarians, formation.*

Odată cu ratarea drumului rapid către democraţie, în celebra *Duminică a Orbului*, România a intrat într-un lung proces de stagnare, dacă nu chiar involutiv, agrementat cu tot felul de crize. Reale sau inventate. Trăim vremuri tot mai agresive. O agresivitate promovată din toate direcţiile. Cu largul concurs al *fazanilor* şi *vulpoilor* din mass-media, au loc tot felul de atacuri mediatice, care de care mai spectaculoase. Vânzătorii de fumigene şi tiribombe, din spatele uşilor închise, fac profituri uriaşe. Păpuşarii sunt în mediul lor. De cele mai multe ori, criticile lansate sunt fără niciun rost, câtă vreme nu sunt oferite soluţiile concrete de rezolvare a diverselor crize care apar dimineaţa, la prânz şi

[1] Comunicare prezentată la Simpozionul Internaţional **Cartea. România. Europa**, organizat de Biblioteca Metropolitană Bucureşti şi Biblioteca Centrală Universitară „Carol I" Bucureşti, în perioada 20-24 septembrie 2009.

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

seara. Ne aflăm în plin Kafka, în care toţi fac predicţii, promisiuni şi nimeni nu se ţine de cuvânt.

E timpul să plecăm în analizele noastre, din orice domeniu, de la adevăruri extrem de dureroase într-o ţară unde, se pare, mama şmecherilor de şmecheri a fost şi este permanent gravidă. Ca şi opusa ei.

Ne aflăm în faţa unei Românii sleite de puteri regeneratoare şi extrem de confuze. Bietul cetăţean, privitor de canale şi canalii, consumatorul de ştiri, prostit şi incapabil de a-şi reveni din acest marasm, creat de politicieni şi mass-media, se află într-o continuă spaimă faţă de ceea ce se întâmplă şi nu mai înţelege nimic. Informaţiile ajung la el distorsionat, în funcţie de oră şi de provenienţă.

Asta, în condiţiile în care există, încă, o instituţie publică neutră, care asigură, *gratuit*, accesul la orice informaţie, informaţie prezentată atât oficial, cât şi de diverse mijloace media. Însă, puţini semeni, din România, cunosc misiunea bibliotecii publice şi a nenorociţilor de bibliotecari (cum recent ne caracteriza o demnă reprezentantă a uneia dintre cele trei puteri în stat, Mona Pivnicieru).

Cauza cauzelor pentru situaţia actuală: nivelul intelectual precar al aleşilor, precum şi al celor puşi în funcţii de decizie. Efectele deciziilor lor din ultimii 20 de ani sunt, în prezent, devastatoare pentru toate structurile României. Mai avem, pe deasupra, şi motivaţia crizei mondiale, deşi Polonia nu cunoaşte efectele ei! Ca să dau un exemplu!

Cei mai mulţi nu ştiu că **biblioteca publică românească** revine tot mai accentuat la misiunea iniţială, cea de asigurare a accesului, gratuit, la informaţie, documentare, cercetare şi lectură pentru uşurarea vieţii oricărui cetăţean.

Sunt numeroase situaţiile în care, la simpla întrebare: *Ce este biblioteca publică*? primim răspunsuri ca pe timpuri: *Loc de petrecere a timpului liber!* sau *Locul de unde poţi împrumuta romane, poezii…*

Reducerea **bibliotecii publice** la componenta beletristică (*fiction* sau *sf*), ca loc de *petrecere a timpului liber* prin *cetirea* cărţilor, şi nu ca loc pentru informare, cercetare şi documentare pentru persoanele în formare, reconversie profesională sau dedicate diferitelor preocupări intelectuale, înseamnă totala necunoaştere a misiunii şi a obiectivelor unei asemenea străvechi instituţii.

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

Criza de identitate, instalată odată cu trimiterea bibliotecii publice în rândul instituţiilor de cultură, de petrecere a timpului liber, a condus la eliminarea rolului de bază al acestei instituţii de principal furnizor de informaţie din toate domeniile cunoaşterii. O astfel de imagine a fost promovată, obsesiv, decenii întregi de regimul totalitar tocmai pentru a trimite *biblioteca publică* în derizoriu şi a-i diminua importanţa în informarea, formarea şi civilizarea cetăţenilor. Tot ca efect al *crizei de identitate*, auzim permanent vorbindu-se despre noi şi noi servicii de bibliotecă, acestea sunt, de fapt, aceleaşi de peste două milenii şi jumătate. Este, de fapt, un efect al complexului de inferioritate căpătat în timp. Tehnologiile de acces sunt noi, dar asta e cu totul şi cu totul altă poveste! La fel, sunt lansate felurite propuneri *inteligente*, cum ar fi transformarea bibliotecii publice în *centru de informare comunitară*. Ca şi cum nu acesta ar fi rostul bibliotecii publice încă de la apariţia ei! Culmea e că astfel de propuneri vin chiar şi din interiorul breslei, de la cei numiţi în funcţii de conducere pe varii criterii, politice sau de clan, dar care nu cunosc istoria bibliotecii publice, care nu ştiu ce se întâmplă de fapt într-o bibliotecă, venind cu mentalităţile şi percepţiile lor exterioare. Am întâlnit, ca să dau un exemplu, un contabil, acoperit vizibil de directorul venit din afara sistemului, care vroia să bage bibliotecarii publici la puşcărie pentru *furtul de carte*, pe care francezii îl numesc extrem de sugestiv *pierderi naturale*. Noroc că la Braşov mai sunt şi oameni raţionali!

Sediul central al Bibliotecii Judeţene „Petre Dulfu" Maramureş

Abia când începi să frecventezi o *bibliotecă publică* constaţi ce mult s-a schimbat rolul instituţiei în viaţa comunităţii postdecembriste româneşti. Abia atunci îţi dai seama că aici oricine poate obţine uşor cel puţin un răspuns la problema pe care o are. Fie de ordin social, administrativ, economic, politic, filosofic, fie de ordin medical, cultural, sportiv... Fie despre comunitatea în care trăieşte, fie despre România, despre Uniunea Europeană, despre Terra ... O

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

informaţie care poate schimba cursul unei vieţi sau măcar o poate îmbunătăţi! Că nu întâmplător *biblioteca* a fost creată odată cu implementarea programului *Homo sapiens*!

După revoluţia est-europeană din 1989, câteva consilii locale de tip judeţean, municipal, orăşenesc sau comunal (preşedinţi, primari, consilieri) au intuit sau conştientizat corect misiunea *bibliotecii publice*. Şi-au asumat din plin responsabilitatea asigurării, în condiţii europene, a accesului la informaţie, cercetare, documentare şi lectură prin singura instituţie de utilitate publică abilitată oficial.

În acest context s-a înscris şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti, care, în ultimii ani, printr-un efort managerial, fizic, intelectual şi financiar deloc de neglijat, susţinut logistic şi financiar de autorităţile locale, a reuşit modernizarea spaţiilor, precum şi introducerea tehnologiilor IT în toate filialele sale. Acum se finalizează sistemul de operare ALEPH, care va da noi dimensiuni activităţii de zi cu zi a celei mai mari biblioteci publice din România. Ştim că nu este suficient, mai ales după ce 18 spaţii au fost retrocedate, primind în schimb doar 4!

De ce este necesară *biblioteca publică*?

Mai toate formele de diseminarea a informaţiei, practicate în cadrul unei comunităţi, au diverse scopuri comerciale sau de manipulare, în funcţie de grupul de interese din spatele afacerii. Nu este nimic rău în aceste demersuri şi sunt absolut normale într-o societate democratică. Un exemplu: *Agenţia de turism XLMB* îşi face propria publicitate. *Biblioteca publică* asigură, însă, accesul la informaţie privind **toate** agenţiile de turism din acea localitate, judeţ, ţară, planetă, ajutându-l direct pe cetăţeanul interesat de un serviciu sau altul.

Exemplele pot continua cu miile, în orice domeniu, avantajele fiind net în favoarea *bibliotecii publice*, o instituţie a prezentului şi a viitorului, una dintre *mâinile drepte* ale primarului în materie de civilizare, formare, pregătire continuă şi informare a membrilor comunităţii. Nu-i de mirare că statele din *nucleul dur* al Uniunii Europene au un sistem de *biblioteci publice* extrem de bine dezvoltat în care colecţiile pe suport hârtie şi cele pe baza noilor tehnologii, împreună cu aparatura ultraperformantă de acces, coexistă în locaţii ultramoderne.

Nu-i de mirare că, în aceste condiţii, cetăţenii din acele ţări se adresează, în primul rând, *bibliotecii publice* în momentul în care au de

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

rezolvat o problemă de ordin personal de orice natură: administrativă, publică, sanitară, educaţională sau de petrecerea concediului, diverse achiziţii, informaţii despre... sau despre....

Nu ne mirăm de ce supuşii reginei Danemarcei, ca să dau un exemplu, frecventează biblioteca în proporţie de 57%!

Cu ce ne confruntăm?

Am şansa practicării uneia dintre cele mai frumoase meserii din lume, după aceea de *educatoare* la grupa mare. Sunt bibliotecar, şi nu orice fel de bibliotecar, ci **bibliotecar public**. 2600 de ani au trecut de la democratizarea informaţiei şi a lecturii publice pe Terra. Pentru cei care nu ştiu, profesia de bibliotecar este una dintre cele mai vechi meserii din actualul program divin. Cazurile celor care se trag din maimuţă nu ne interesează!

Ştiţi sau bănuiţi de ce *managerul* programului *homo sapiens* a pus biblioteca în funcţiune încă din zorii actualei civilizaţii. Aţi auzit, încă din clasa a V-a, de Uruk, Ninive, Assur, Ur, Babilon, Pergam sau Alexandria. A venit, apoi, Atena, prima mare democraţie ş.a.m.d. Nu este cazul să detaliez.

Am avut mult mai multe satisfacţii în ultimele decenii ca bibliotecar public. Asta poate şi pentru faptul că, printr-o întâmplare fericită, am ajuns să fiu cooptat în echipa reformatoare a celei mai mari biblioteci publice româneşti: **Biblioteca Metropolitană Bucureşti**. Şi până la acea dată m-am implicat în interesante proiecte biblioteconomice.

Să continui, însă, decriptarea titlului comunicării: **Crizele şi biblioteca publică**.

De ce **crizele şi biblioteca publică** şi nu **crizele şi bibliotecile**?!

Pentru că, din cele trei sisteme de biblioteci existente peste tot în lume, **biblioteca publică** rămâne instituţia cu cea mai mare audienţă, vizibilitate şi importanţă într-o comunitate. A nu se înţelege că nu acord respectul cuvenit Bibliotecii Naţionale, biblioteca cea mai importantă a unei naţiuni, cu misiunea ei de stocare a cunoştinţelor şi a creaţiilor semenilor, mai mult sau mai puţin inteligenţi. Sau că nu recunosc importantul rol al **bibliotecilor specializate**. Al Bibliotecii Parlamentului, ca să dau un exemplu, foarte puţin accesată, în România, de cei care au ocupat şi ocupă locurile de parlamentari fără a avea vreo contribuţie notabilă la evoluţia ţării. Din contră, cu serioase implicări în distrugerea

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

bunurilor şi a ordinii naţionale, în baza legilor făcute de ei. De aici şi crizele de tot soiul. Recunosc, de asemenea, rolul **bibliotecilor şcolare** (gimnaziale, liceale, universitare), cu un puternic caracter educaţional-formator sau al altor biblioteci specializate din diverse zone şi domenii de activitate. În faţa tuturor **bibliotecarilor** din aceste instituţii mă înclin, dar, de iubit din tot sufletul, îi iubesc pe bibliotecarii publici. Bibliotecari discriminaţi, mult mai prost plătiţi decât bibliotecarii din alte sisteme din România. Că nimeni nu sesizează anomalia e mai mult decât normal. **Criza morală**, bat-o vina!

De ce **crize**?! Simplu. Pentru că sunt mai multe.

„*Vinovaţi*" de evoluţia sau involuţia comunităţilor ne facem şi noi, bibliotecarii publici de pe orice meridian şi paralelă. Unele ţări, deşi nu au o lege a bibliotecilor, au biblioteci publice de rămâi *mască* (citez din tânăra generaţie - n.m.). Acolo s-a urmat calea Atenei, pe când nouă, esticilor, ni s-a impus şi am acceptat, acum vreo şase decenii şi ceva, transformarea bibliotecilor publice în *lăcaşuri de cultură*, cum le mai spun şi acum, cu emfază, caţavencii timpurilor noi. Aceste locuri de *petrecere a timpului liber* şi-au părăsit, *volens-nolens,* misiunea, obiectivele şi scopurile iniţiale, fiind castrate ideologic. Bibliotecile publice s-au dezvoltat monstruos pe latura beletristicii, cu *droguri culturale* extrem de nocive, deşi aparent lucrurile păreau în regulă. Analizând conţinutul fondului de documente beletristic din acei ani, dar şi din alte domenii, constatăm cât de nociv a fost în realitate. Cât de *otrăvit* şi ce efecte secundare a produs de-a lungul timpului. Copacii vegetali erau din ce în ce mai mulţi. Şi încă mai sunt. Nostalgici şi uşor de prostit de *multisalvatorii* postdecembrişti!

Ştiau manipulatorii *vremurilor noi* cum să acţioneze. De multe ori, bibliotecarii profesionişti au fost înlocuiţi, în perioada proletcultistă, cu femeia de serviciu sau paznicul de la consiliul popular. Unii chiar au fost trimişi, împreună cu sute de mii de alţi semeni, să cunoască formele de reeducare comunistă: Sighet, Piteşti, Râmnicu Sărat sau Canalul Dunăre - Marea Neagră. Să nu uităm!

Meseria de bibliotecar public a fost trimisă în derizoriu, marginalizată şi tratată cu dispreţ, chiar desfiinţată, în mediul rural, în 1974. Ani mai târziu, biblioteca publică românească este resuscitată şi-şi caută cu greu calea, ca **instituţie din sfera informaţiei**, din **sfera formării umane şi profesionale** prin metodele şi mijloacele specifice educaţiei

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

permanente de tip european. **Biblioteca publică nu este o instituţie de cultură. Este mult mai mult.** E drept că are o puternică componentă culturală, dar componenta formativ-informativă este principala.

Străinii se uită la noi, **bibliotecarii publici din România**, cu sentimente vizibile de compătimire, cu uimire şi cu multă-multă înţelegere. Cu multă compătimire, întrucât nu pot înţelege cum de ne facem noi meseria în spaţiile meschine *asigurate* de administraţia publică locală, în subordinea căreia ne aflăm în condiţii umilitoare de trai, cu o salarizare care nu onorează profesia de **bibliotecar public**. Cu uimire, când văd că ştim ceva meserie, că suntem conectaţi la viaţa biblioteconomică mondială, că iubim oamenii şi că ne descurcăm onorabil în condiţiile date. Şi cu multă înţelegere la gândul că vom putea reforma, cândva, sistemul bibliotecilor în România. De la *biblioteca naţională* la *biblioteca publică* şi invers. De asta ne şi ajută, ori de câte ori au ocazia. Şi lor le mulţumim din toată inima şi fără rezerve.

Să revenim la subiect. Iată, a venit Fundaţia „Melinda şi Bill Gates" să ne doteze tehnologic 1.500 de biblioteci publice prin programul *Biblionet - lumea în biblioteca mea* (26,9 milioane de dolari)! Ai şansa să primeşti, în anumite condiţii, un modul *biblionet* cu 11 staţii de lucru, o imprimantă multifuncţională, două camere web şi *soft*-ul necesar. Există, însă, o mare problemă. Unde să pui *IT*-ul, când majoritatea, din cele aproape 3.000 de biblioteci publice din România, au sub o sută de metri pătraţi? Acum se fac tot felul de compromisuri, prin care se vor face dotări doar cu două-trei-patru staţii de lucru la o bibliotecă publică.

Asta, din cauza **crizei spaţiilor** pentru instituţiile civilizatoare ale unei comunităţi! Este, de fapt, cea mai veche criză din sistemul bibliotecilor publice din România.

Lipsa cronică a spaţiilor de informare şi de socializare a membrilor comunităţilor a condus la creşterea acţiunilor antisociale în micro-comunităţile româneşti, unde viaţa de cartier a fost distrusă odată cu construirea *lagărelor de beton*. Lipsa spaţiilor civilizatoare a dus la alienarea milioanelor de *anonimi*, tot mai vizibilă în comportamentul stradal comunitar.

Am văzut la periferiile Madridului, ca să dau un exemplu, filiale ultramoderne de câte 2.000 m^2, construite în ultimii 5-10 ani, în care o treime este ocupată de colecţii (cca 60.000 u.b.) şi tehnologii de acces, iar

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

două treimi din spaţiu este destinat activităţilor de socializare, câte 3-4 săli polivalente, de diferite mărimi. În cele mai fericite cazuri, în cartierele noastre *beton*, din marile oraşe, nu există decât *biblioteca publică*, ca zonă de informare, lectură şi socializare, organizată, de cele mai multe ori, în spaţii liliputane. Ce uşor se puteau rezolva, în primii ani de după Revoluţie, astfel de probleme, mai ales în cazul filialelor! Şi chiar s-au şi rezolvat în câteva oraşe. Fără îndoială că se impune demararea unui **program naţional** de construcţie de localuri pentru bibliotecile publice mari, mici sau mijlocii. S-a tot vorbit, dar n-am auzit să se fi realizat ceva.

Ne-am confruntat şi ne confruntăm cu o gravă **criză a resurselor financiare**. Se ştie că educaţia, formarea şi civilizarea semenilor costă mult, dar şi efectele, pe termen lung, sunt benefice în eliminarea multor neajunsuri în viaţa comunitară. Dacă educaţie /civilizaţie nu există, costurile vieţii comunitare devin tot mai mari. Ştiţi cât costă comunitatea românească un violator, un spărgător, un tâlhar, un beţiv, un criminal, un sinucigaş? Cât costă recuperarea unui copil răpit, a unei persoane căzute pradă drogurilor, o bătaie între clanuri, un meci între galerii *primare*? Ştiţi cât poate costa un simplu mers pe stradă sau o plimbare printr-un parc populat cu indivizi needucaţi? Cât costă strângerea gunoaielor aruncate peste tot, un pom rupt, un bec spart, o bancă distrusă, întreţinerea unei zone publice? Cât costă bolile pe care, din lipsa unor informaţii elementare, furnizate gratis prin biblioteca publică, ni le-am provocat în timp? Cât ne costă, din neinformare, ţepele unor agenţi comerciali, ale unor bănci, ale unor *instituţii de binefacere* cu buletinul în mână? Cât costă comportamentul huliganic şi sfidător al aleşilor noştri? Cât costă un needucat ajuns în sfera deciziei?

Şi asta pentru simplul fapt că mulţi semeni de-ai noştri au făcut o şcoală de mântuială, nu au frecventat sau nu au avut la dispoziţie un spaţiu comunitar, care să le asigure civilizarea prin asimilarea de informaţii şi noi cunoştinţe. Multora le-a lipsit **puntea** prin care să-şi continue educaţia şi deprinderile căpătate la şcoală, prin care să aibă contactul minimal cu civilizaţia. Adică, le-a lipsit **biblioteca publică**.

Biblioteca publică, îndeplinindu-şi misiunea, contribuie la reducerea cheltuielilor publice şi a stresului membrilor comunităţii, generat de lipsa de informaţii care să îi ajute cotidian.

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

Din cauza crizei resurselor financiare, precum şi a unui criteriu, cel de clasificare, la un moment dat, a bibliotecilor după numărul existent de documente, total neadecvat unei biblioteci publice, au apărut bibliotecile publice *obeze*, *depozitele-morgă* fiind arhipline cu documente inutile membrilor comunităţii. Ştiţi cu toţii la ce mă refer.

Biblioteca publică este o *bibliotecă de consum*, unde cărţile din zonele cu acces liber la raft trebuie să fie mereu proaspete. Ori noi avem în multe locuri fonduri care bat uşor suta de ani, în timp ce rata de înlocuire europeană este de 7-10 ani. În Spania, ca să dau un exemplu, la secţia pentru copii, rata de înlocuire a documentelor era de 4 (patru) ani. Recent am văzut manifestându-se îngrijorarea naţională pentru netipărirea, anul acesta, a manualelor pentru elevi!

Mai există o criză, **criza rezistenţei fizice a documentelor achiziţionate**, care duce la irosirea unor sume importante pe cărţi de *unic împrumut*. Din fericire editorii au înţeles că nu realizează nimic alergând după profituri imediate. Mi-aduc aminte că, prin anii ’50 ai secolului trecut, mileniul al doilea, cărţile pentru bibliotecile publice erau special legate şi clasificate. Obiceiuri bune, continuate doar de bibliotecile publice din Occident!

Criza documentelor de bibliotecă din diferite domenii a fost cauzată, în primul rând, de factorul ideologic, iar, după 1989, de goana după profit imediat a editorilor, când Sandra Brown et Co. făceau ravagii în tiraje de masă! Abia acum se vede cât costă informaţia! Incoerenţa în achiziţia de documente, neatingerea în foarte multe biblioteci publice româneşti a standardului românesc legal de achiziţie anuală (minimum 50 de documente achiziţionate la mia de locuitori, 250 la alţii), lasă urme adânci în asigurarea informaţiei proaspete şi de calitate pentru membrii unei comunităţi, cu variate consecinţe, vizionate la ştirile apocaliptice de la ora 5 p.m.

Criza IT-ului a dus la întârzierea nepermisă a conectării bibliotecilor într-un sistem informatizat naţional, prin lăsarea la bunul plac al managerilor locali în achiziţionarea tehnologiilor informaţionale. Ea a fost favorizată şi de lipsa unui control biblioteconomic profesionist, desfiinţat la nivel naţional, alimentată, deseori, de goana după comisioane. Acum, când ajungem la interconectarea sistemelor, vedem că nu sunt compatibile!?

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

Criza stabilităţii personalului de specialitate este întreţinută şi de falsa imagine a profesiei de bibliotecar, văzută ca o meserie uşoară cu multe facilităţi, chiar dacă e prost plătită, pentru care nu se cere o pregătire deosebită. Luând, apoi contact cu realitatea dură a lumii biblioteconomice, demisia *bibliotecarului debutant* e o chestiune de săptămâni sau de luni. Cei care depăşesc cinci ani au şanse sporite de a deveni bibliotecari publici. Câţi ştiu că un bibliotecar public se formează mai greu decât un agent de servicii secrete!?! De asemenea, discriminările salariale, întreţinute chiar între diferitele tipuri de biblioteci din România, contribuie la alimentarea acestei crize, transferul la cele mai bine salarizate fiind normal.

Referitor la problemele de personal, la folosirea forţei de muncă în bibliotecile publice putem menţiona că nerezolvarea unor activităţi la nivel naţional, spre exemplu cele legate de clasificare-catalogare, determină ca mult personal de specialitate să nu fie folosit direct în relaţia cu utilizatorii, activitatea de bază a unei biblioteci publice.

Se vorbeşte intens de **criza lecturii de plăcere**. La aproape 20 de ani de la revoluţia est europeană, e mai simplu de răspuns la o astfel de întrebare. Ar fi fost şi mai uşor de răspuns dacă s-ar fi pus întrebarea **De ce se citea beletristică înainte de 1989?**, dar nici aşa nu este greu.

Înainte de 1989, toţi eram simple legume, prinşi într-un sistem propagandistic care ne crea senzaţia că trăim din plin, în realitate, însă, vegetam. Cei mai mulţi aveam dorinţe lăuntrice puternice, care erau satisfăcute, în parte, doar prin experienţele descrise de mari sau mici prozatori, poeţi, dramaturgi autohtoni sau străini, de filmele urmărite pe video în miez de noapte.

a. Schimbarea radicală, postrevoluţionară, a structurii celor 24 de ore, a ciclului scurt numit **săptămână**, a ciclului mediu - **lună** şi a ciclului mare - **an**, a determinat scăderea interesului pentru experienţele altora, oricât de meşteşugit ar fi fost puse în pagină. **Românii au scăpat la libertatea de a-şi trăi propria viaţă.** Fiecare doreşte, tot mai mult, să-şi trăiască segmentul dăruit, după propria voinţă.

Mai mult, lumea s-a săturat de conţinuturi moralizatoare (ca mod de viaţă), experimentale (ca tip de scriere), în vreme ce propria realitate demonstrează cu totul şi cu totul altceva, fiind mult mai simplă în aparenta ei complexitate. Astfel, tot mai mulţi îşi creează, conştient sau

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

inconştient, propriile romane şi telenovele în care devin eroi principali, secundari ... E suficient să urmăreşti emisiunile *live*, în special *talk-show*-urile, şi nu-ţi mai trebuie nicio (deşi prefer *nici o* - n.n.) capodoperă a *fiction*-ului. Acum ai Caragiale, Shakespeare, Dostoievski etc. în direct şi la o oră de vârf. Regulile sunt uneori ignorate şi atunci apare *cazul special*, care este îngurgitat de oamenii de acelaşi calibru. Nimic nou sub soare! Doar oamenii, ce trec prin timp.

b. Tânăra generaţie are ca obligaţii şcolare studierea unor creaţii literare. *Selecţia* făcută de cei care au responsabilitatea educării, are ca scop atragerea, spre lectura marilor capodopere naţionale şi universale. Numai că această selecţie, fiind făcută în baza relaţiilor, a presiunilor, în programa şcolară ajung să fie introduşi mulţi autori contemporani care nu comunică nimic, dar care au de câştigat financiar de pe urma acestei includeri, ceea ce determină o reacţie de respingere. Ediţiile curg, cu profiturile aferente, însă nimeni nu le citeşte, se copiază pe rupte. Elevilor, odată scăpaţi de obligativitatea studiului la şcoală, le piere şi cheful de citi adevăratele capodopere. Deja şi-au format o convingere. E drept, falsă, dar asta e! În plus, viaţa dă năvală peste ei. Vezi punctul **a**.

c. Sărăcia. Atâta timp cât peste jumătate din populaţia ţării umblă disperată după de-ale gurii, n-ai cum să-i ceri să se hrănească spiritual.

Timpul a căpătat o altă dimensiune. Timpul a început să fie valorificat la maximum de cei care conştientizează valoarea vieţii. Cei care apelează la biblioteca publică vin, în special, pentru obţinerea sau accesarea **informaţiei** de care au nevoie. Aşa se întâmplă pe tot mapamondul. De fapt, repet, se revine la funcţia de bază a bibliotecii publice ca **principal furnizor de informaţii din toate domeniile cunoaşterii** pentru toţi membrii comunităţii. Iar tineretul are nevoie, în primul rând, mai mult decât alţii, de informaţia care îi serveşte la o cât mai bună pregătire profesională şi la un trai pe măsură.

Biblioteca publică, instituţie civilizatoare prin însăşi natura ei, împreună cu ceilalţi factori civilizatori (*biserica*, *şcoala*, *medicul de familie*, *poliţistul comunitar*, *inginerul agronom, medicul veterinar*...) asigură cadrul general al evoluţiei unei comunităţi. Dacă nu are un primar bun, consilieri locali care să fie cu adevărat sfătuitori, dacă nu are preot, educatori, învăţători, profesori, bibliotecari, medici, poliţişti, agronomi, profesionişti în adevăratul sens al cuvântului, nu există vreo şansă pentru acea

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

comunitate de a evolua. Aceste *vip*-uri locale sunt extrem de importante pentru viaţa comunităţii.

Toate crizele enumerate au fost generate şi de **criza bunului plac,** a **comportamentului primar**. Am dus lipsă în toţi aceşti ani de oameni responsabili la nivelul comunităţilor. Uneori, chiar şi la nivelul bibliotecilor, de ce să nu recunoaştem? Cei mai mulţi *aleşi* sau numiţi **nu au vrut**, deseori, să dezvolte această instituţie civilizatoare a comunităţii. Unii primari sau autorităţi locale au distrus-o chiar şi pe cea existentă. A se vedea, ca să dau un exemplu, situaţia bibliotecilor publice din judeţul Ilfov! La capătul opus, pentru a vedea că se poate, judeţul Iaşi, cu bibliotecile publice informatizate sau pe cale de finalizare a informatizării serviciilor. E o problemă de mentalitate, generată de educaţia precară primită cu decenii în urmă. Aşa cum educaţia contemporană va avea efecte nocive sau pozitive peste alte câteva decenii.

Iată explicaţia simplă a diferenţelor tot mai accentuate între comunităţile locale româneşti! Accesul la informare şi folosirea informaţiei pentru ridicarea generală a membrilor comunităţii fac parte din această ecuaţie a dezvoltării durabile a unei comunităţi şi societăţi.

Poate nu întâmplător acolo, unde biblioteca publică lipseşte sau nu funcţionează la parametrii normali, există şi grave probleme de ordin social şi moral. Mii de autorităţi locale din România nu asigură accesul civilizat la informare, documentare şi lectură publică. Există o criză a spaţiilor pe care premierul Putin a rezolvat-o, la Moscova, prin transformarea a 800 de baruri în biblioteci publice. Ungaria are 7 cazinouri în toată ţara. România are peste 300 de săli de jocuri de noroc numai în Bucureşti! Totul e ca autorităţile, naţionale sau locale, să dorească un popor civilizat şi nu o populaţie legumă.

Biblioteca publică este, nu numai în condiţii de criză, o formă de protecţie socială reală. Totul e să înţelegi şi să vrei să utilizezi numeroasele servicii asigurate, gratuit, prin această instituţie de utilitate comunitară. În România drumul spre informarea corectă este extrem de greu! Mai bine de un deceniu i-a trebuit Legii 544/2001 să apară, ea fiind ţinută, premeditat, prin sertarele Parlamentului. Nici la opt ani de la promulgare nu produce efectele scontate! Vizitaţi *site*-urile primăriilor, consiliilor locale sau judeţene, instituţiilor publice şi o să vă minunaţi! În cele mai multe locuri

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

biblioteca publică nici nu apare menţionată la instituţii utile membrilor comunităţii.

Criza morală postdecembristă, cu convulsii tot mai mari în ultimii ani, are efecte devastatoare. În astfel de condiţii, manipulatorii de profesie reuşesc să pună presiuni uriaşe pe creierele *uşor mobilate* ale multor semeni. Totul e consecinţa firească a nefuncţionării la parametrii normali a instituţiilor civilizatoare ale comunităţii în ultimii 60-70 de ani!

Dacă tot vorbim de criza morală, mai există o importantă problemă nerezolvată! Restituirea cărţilor confiscate prin Decretul Nr. 83/1949 şi alte reglementări ulterioare, măsuri care au dus la distrugerea a mii de valoroase biblioteci private din România. În zona Romanului, ca să dau un exemplu, au fost confiscate bunuri de acest fel din 91 de locaţii. Cele mai multe au luat calea *Bibliotecii Naţionale*, unde şi acum sunt neinventariate milioane de documente, păstrate în condiţii improprii şi cine ştie dacă, cele de patrimoniu, mai sunt. Altele au intrat în bibliotecile raionale şi sunt menţionate prin actele de evidenţă. Cine se ocupă de o asemenea reparaţie morală?

Cu siguranţă *avem treburi mult mai importante de făcut, tovarăşi*! Vă amintiţi formula comunistă panaceu?!

Lumea civilizată abordează, în cadrul diverselor întâlniri, subiecte biblioteconomice elevate, vizând implementarea a tot felul de programe şi tehnologii ultrasofisticate, iar în România ne confruntăm cu probleme de Ev Mediu. Aceasta-i România biblioteconomică a anului 2009! De la această realitate plecăm. În rest, discuţii ... Cu 5-10 biblioteci publice recent construite, şi acelea prin efortul autorităţilor locale inteligente şi nu printr-un program naţional, nu se poate îndeplini misiunea civilizatoare pentru o naţiune. Normal, cu o lege a bibliotecilor „fără dinţi", care nu are capitolul SANCŢIUNI, pentru a asigura pârghiile concrete aplicării ei, nu ai cum dezvolta rapid un sistem fiabil al acestor instituţii de utilitate publică.

Şi cu o lege în care există capitolul *Sancţiuni*, nu rezolvi mare lucru în România, unde ai o justiţie dornică doar de avantaje neverosimile. De aici, tot felul de necazuri, pe care ni le-am provocat singuri, în ultimele două decenii, iar costurile plătite devin tot mai mari! Ni s-a spus, la începutul anilor '90, ce se poate întâmpla în câţiva ani şi n-am luat în

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

seamă avertismentele. Acum servim drept exemplu întregii Europe comunitare şi chiar planetei!

Biblioteca publică este spaţiu social, uneori singurul în cadrul unei micro-comunităţi. Aici se întâlnesc oameni de diverse categorii şi discută problemele lor şi ale comunităţii. Digitizarea documentelor rezolvă problema protejării unei categorii de documente şi, parţial, problema accesului la lectură şi la informare a cetăţenilor. În condiţiile în care există o mare **criză a comunicării**, dialogul direct cu oamenii şi nu prin intermediul IT-ului, oricât de accesibil ar fi, este singura cale prin care putem rezolva o criză de asemenea proporţii. Studiile arată clar unde duce excesul de informatizare în relaţiile publice. În spaţiile bibliotecii publice au loc întâlniri, dezbateri ale membrilor comunităţii cu toţi ceilalţi factori ce contribuie la bunul mers al comunităţii, cu cei care pot rezolva problemele generale ale comunităţii (autorităţi, organizaţii nonguvernamentale, instituţii, personalităţi). Aşa cum era şi în timpurile ateniene. Lipsa spaţiilor de socializare duce la involuţie, societatea căpătând aspectul vieţii de vizuină, cu dezvoltarea exacerbată a instinctelor animalice.

Sediul central al Bibliotecii Publice din Brno

Simpla trecere a pragului unei biblioteci publice de tip european rezolvă orice problemă a cetăţeanului. Persoana în formare sau reconversie profesională (elev, student, şomer...) va găsi materialul necesar cercetării sau documentării pentru obţinerea de bune rezultate în plan şcolar, profesional, va găsi idei de afaceri, de reintegrare socială, oferte de muncă... Cei dornici de un concediu plăcut, la costuri potrivite buzunarului lor, pot accesa ofertele a mii de firme de profil. Alţii cu probleme de sănătate, şi le pot rezolva, de multe ori, prin accesarea informaţiilor şi a suporturilor de informare deţinute de *biblioteca publică*. Se pot face programări, rezervări, împrumut interbibliotecar, se pot obţine *online* formulare, autorizaţii fără a te mai deplasa şi a sta la cozi. Se poate comunica la distanţă în timp real... Dar câte nu se pot rezolva prin *biblioteca publică*!?!

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)

În lupta cu existenţa cotidiană, cea mai eficientă armă este INFORMAŢIA! De aceea, **biblioteca publică** este o instituţie de importanţă strategică. Este cel mai important serviciu civil de stocare şi difuzare a informaţiei dintr-o comunitate. Investiţia în capitalul uman este esenţială pentru menţinerea sau dispariţia unui popor. Investiţia în biblioteca publică înseamnă menţinerea unei instituţii civilizatoare cu un mare impact în devenirea unei naţiuni.

Biblioteca publică este o instituţie a prezentului şi a viitorului. Totul este să conştientizezi că există locul unde o poţi accesa oricând, gratis! Mă întreba o tânără ziaristă, de tip nou, cu ceva timp în urmă: Cum, mai vine lumea la bibliotecă!?! Da, domnişoară, i-am răspuns, spre uimirea ei. Totul este ca biblioteca publică să existe la standardele lumii civilizate.

Sigur că se poate şi fără **biblioteca publică**. Aşa cum fac deja unii *primari*. Aşa cum se poate şi fără şcoală, biserică, medic de familie, poliţist comunitar, inginer agronom sau alţi factori civilizatori ai unei comunităţi. Însă, într-o astfel de situaţie, nu mai putem vorbi de stat. De un stat de drept.

Specialiştii afirmă că unei naţiuni, bine condusă, îi trebuie zece ani să renască din propria cenuşă (vezi *tigrişorii* asiatici). Şi i-am crezut. Nu l-am crezut pe marele *guru*. Şi iată au trecut 20 de ani *brucanieni*! În România ne aflăm într-un moment de răscruce. Ori continuăm cu *pâine şi circ*, direcţia dată de Roma, ori abordăm cu toată seriozitatea linia biblioteconomică clasică ateniană de formare-informare a membrilor comunităţii. Nu zic să ţinem alegerile locale la biblioteca publică, cum se făcea pe atunci, dar să-i informăm corect pe oameni cred că merită orice efort. Financiar, material şi intelectual.

Să nu înţeleagă cineva că mă plâng. Plânsul n-are rost. Trebuie doar să cântăm, mult mai des, *Deşteaptă-te române*! Versurile le găsiţi la noi, la bibliotecă!

În condiţii de criză sau de normalitate, **biblioteca publică** te aşteaptă!

BDD-A19406 © 2009 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:36:39 UTC)